

S heligonem ve dvou světových válkách

V národním podniku Keramick... a sklářské suroviny v Sadově pracoval ještě v loňském roce čiperný děda. Nenápadný sedmašedesátník, táta tří dětí a pradědeček. Svou práci v dílně, i přes vysoký věk, zastával dobře. Kdo by do něho řekl, že má tak bohatou minulost.....

Rodákem je z Dorohostaje, rajon Wlynov /Volynská oblast/. Doma život nelehký. Mají malé hospodářství, na kterém je třeba hodně pracovat. Od mládí však Václava baví muzika. Učí se na dechové nástroje. Wlynov bylo několik českých vesnic a v nich několik dobrých muzikantů a souborů. Nejvíce proslavená však byla kapela Hajného, v té době jediná hrající z not. Venda měl to štěstí, že se dostal právě do této kapely. Začínal jako trumpetista, později jako hornista a nakonec jako heligonista. Hrál se ponejvíce české a slovenské národní písně. S největší chutí však hráli polky a valčíky. Byla to malá dvanáctičlenná dechovka.

Přišel rok 1916-1917 a doba revoluce. Ve městě Duně se objevili první ruští verbíři. Chlapci z okolních českých vesnic se hlásili houfem; pro muzikanty byl proveden zvláštní nábor. Čeští muzikanti rukovali přímo ke štábu, kde se formovala velká vojenská dechová hudba. Později se dostal na Halič do 24. pluku, 18. divize, jemuž velel tehdy plukovník Budonyj.

Osmnáctá divize byla jízdní, muzika byla samozřejmě také jízdní. Bylo obtížné za krátkou dobu zvyknout si hrát pochody při jízdě na koni. Ale dechovka byla dobrá. Vzpomíná na výborného krídláka Bobrova, baskřídláka Horozova a další. Zvlášť veselé jsou vzpomínky na slavnosti po významných vyhraných bitvách - katdá se oslavovala v důstojnické kasinu. Samozřejmě, že bez muziky se nikdy takové sezení neobešlo.

Po revoluci se Venda Gluz vrátil opět do své rodné Dorohostaje na Ukrajinu. Z Hajnovy kapely se někteří nevrátili, bylo nutné doplnit stav a hudebníky, kteří nestačili technicky, rychle přiučit. Samozřejmě, že hudebníci, kteří měli za sebou revoluci a praxi ve vojenské dechovce, tvořili opět základní kádr u Hajného.

V roce 1921 narukoval do Lonže u Varšavy. Opět k muzice. Tamější kapelník po příchodu Čechů z Ukrajiny se hned zajímal o české muzikanty. Když viděl několik Čechů pohromadě radil:

"Hejkojte, že máte osmiletku, řekněte, že máte jen 3 maximálně 4 třídy, jinak vás vezmou do poddůstojnické školy. Takhle máte možnost zůstat u muziky a budete se mít dobře!"

Založila se velmi dobrá dechovka. Marširovky, různé slavnosti, vítání nováčků atd. To byl denní, velmi vyčerpávající program. Václav Gluz vypráví: "Když jsem narukoval k Polákům, myslel jsem si, že už něco umím. Měl jsem za sebou osm let muziky. Hrál jsem na svůj pověstný bílý S heligon. Musel jsem tedy všechno transponovat. U této kapely se hrály i koncertní věci. Měl jsem potíže při dělení, až jsem nebyl špatný čtenář. Měl jsem výborný nátisk, pěkný a plný tón a byl jsem ve velmi dobré fyzické kondici. Byli jsme v celé dechovce tři heligonisté. Technicky jsem na tom byl nejhůře já. Všiml si mne kapitán Jačkovskij. Nabídl mi, že mi bude dávat hodiny, opatřím-li se peníze, a že ze mne udělá basistu. Napsal jsem matce, o co jde. Matka prodala krávu a poslala mi 100 zlatých. Za několik měsíců jsem byl skutečně nejlepší basista."

V roce 1922 jsem se vrátil opět do rodné Dorohostaje. Opět jsem se zapojil do kapely Hajného jako basista. Jačkovskému jsem byl vděčný i za to, že mě naučil dělat aranžmá.

Při muzice jsem vedl malé hospodářství. Oženil jsem se, pracoval jsem mnoho hodin denně na hospodářství, rozepisoval jsem noty, dělal jsem aranžmá. Vyučoval jsem ukrajinské chlapce, z kterých jsem sestavil nový dechový soubor ve vesnici Pekasov. Všude jsem jezdil jen na kole nebo na koň. Vesnice jedna od druhé byly vzdáleny 10-15 i více km. Nemuhu si postěžovat, že bych byl v té době poznal, co je to nuda, mám krásné vzpomínky na ta léta. Samotné hry u Hajného byly pro mne jen osvěžením. Chodili jsme hrát na veselky. Panečku, to byly veselky! Hostů na trvala nejméně tři dny. Hráli jsme i na křtinách, na pohřbech, na různých slavnostních církevních akcích. Jezdili jsme mnohdy i do 100 km vzdálených míst. Pro samou muziku jsem mnohdy ani neměl čas pracovat na poli. Hudebníci i kapelníci z okolí chtěli rozpis nějaké skladby pro své obsazení, někdy to byla jen malá úprava pro některý nástroj atd. Tyto práce se platily velmi solidně.

Do tohoto plodného života přišla okupace Ukrajiny. Začala druhá světová válka. Život se změnil k nepoznání. Těžce se nám dýchalo zvláště nám, komunistům. Můj chlapec Voloda byl funkcionářem v Komsololu, já funkcionářem v nákupním družstvu a manželka v oblastním výboru. Byl jsem pronásledován na každém kroku. Mnohokrát jsem byl v ~~pazourek~~ pazourech nacistů a vždycky mě z toho dostali muzikanti. Mělo se někde hrát a muzikanti tvrdili, že beze mne hrát nemohou a nebudou. Na oko jsem si musel zahrávat jako tvrdý loyalista a přece jsem si našel vhodnou dobu i místo, abych pomáhal parašutistům Rudé armády při organizování partyzánských jednotek. Nakonec to byli oni, kteří mi pomohli dostat se do obce Noviny, kde byl prováděn nábor do československé armády generála Svobody.

Byl jsem okamžitě odveden a po krátkém výcviku jsme byli posláni do Podolska. Tam jsme však nedojeli - střetli jsme se se ~~Svobodovci~~ již v Kazitíně za Žitomírem. Tam jsem se poprvé setkal s ppor. Vítem Nejedlým, který byl kapelníkem velké smyčcové hudby. Vít potřeboval natně dechovou muziku. Smyčcový orchestr byl rozpuštěn a založena velká dechovka. Já v ní nastoupil jako basista na svůj pověstný vilý S heligon. Později se dechovka rozrostla na 48 členů. To už byl na světě pochod "Směr Praha" od Víta Nejedlého. Ten jsme hráli nejraději a byl také nejžádanější.

Po vytvoření třetí brigády se hudebníci rozdělili na dvě skupiny tak, aby každá brigáda měla svou dechovku. Já jsem byl přidělen do třetí brigády jako první basista. Tato dechovka se později rozrostla na 40 členů. Bylo tam mnoho dobrých hudebníků a velmi dobrá parta. Hráli jsme při různých soustředěních, na nasšírovkách a také přímo na bojištích. Vzpomínám si, že bylo mnoho raněných i z řad hudebníků. Při větších bojích jsme měli za úkol pomáhat raněným; všichni hudebníci totiž prošli kursem první pomoci. Pohřbívali jsme také naše padlé vojáky, byly to otřesné zážitky. Dováželi jsme do předních linií munici, potraviny, šatstvo, drželi jsme stráž u muničních skladů. Zkrátka každá ruka byla potřebná, na hraní v takových chvílích nebylo pomyslení. Když jsme však dobyli určitý cíl, byla to sláva a to se samozřejmě opět puška vystřídala za hudební nástroj a hrálo se.

Nejhezčí můj zážitek z této doby mám, když jsme hráli na defilé v Sadogursku. Byla pronesena slavnostní řeč s. Zdenka Nejedlého. Filmovali nás - já jsem ten den slavil své 45. narozeniny. Byl jsem v našem souboru nejstarší.

Z e Sadogurska jsme byli převezeni do Praschorova. Tam byl velký vojenský lazaret, kde jsme denně koncertovali pro naše a sovětské raněné vojáky a důstojníky.

Vrátili jsme se opět do předních linií. Opět jsme odložili nástroje a pomáhali raněným ve velké bitvě u Kyjeva. Po Kyjevu přišel Luck, Černovice, Rovno, Krasno, Kudla, Poprad, Mukuláš, Bánská Bystrica a cesta až do Prahy. Společně s celým československým armádním sborem po boku Rudé armády.

Tak bojovali hudebníci. Taková byla životní cesta dědy Věclava Gluze, nenápadného dědy, který si klidně pracoval a jen málokdy vyprávěl o svém zajímavém životě.

Handwritten text, possibly a signature or name, written in cursive script.

11